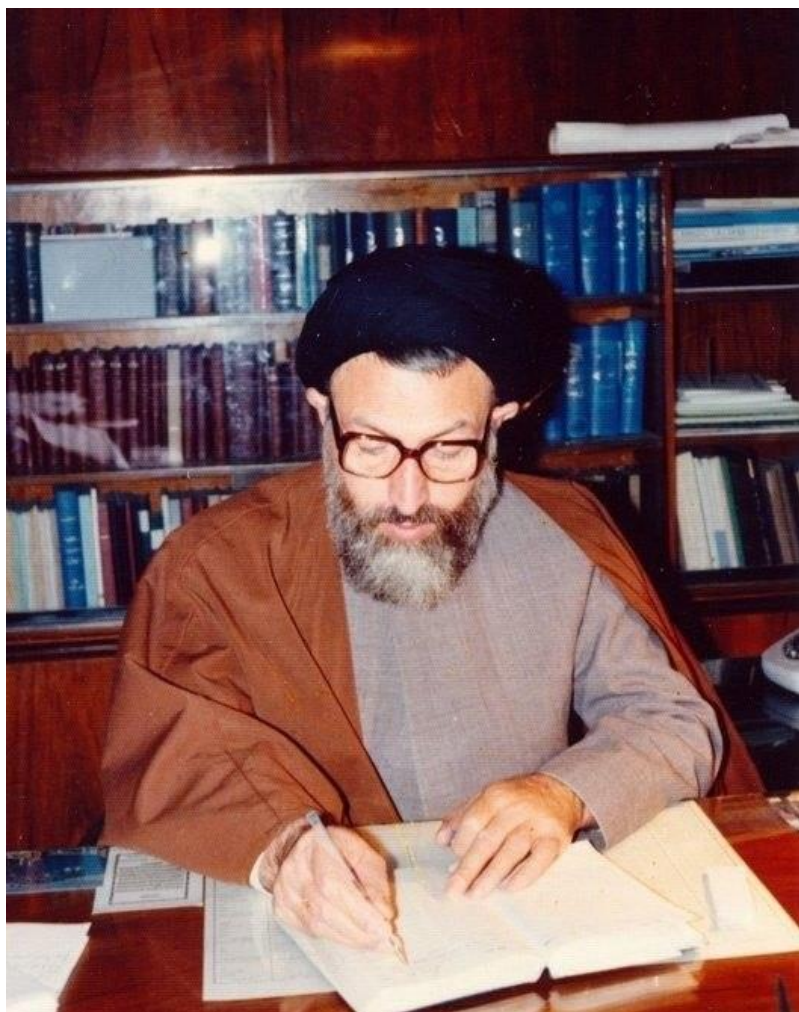


Mübarizə

Tərcümə: Mirzə Əli Deyləm

Azərbaycan Araşdırma Mərkəzi



Şəhid Ayətullah Məhəmməd Behiştî (23.10.1928 - 28.06.1981)

Tərcüməçidən

Qarşınızdakı bu kitabça şəhid Ayətullah doktor Məhəmməd Beheştinin Mühəndislərin İslam Cəmiyyətində etdiyi çıxışın toplusudur. Bu çıxışlar miladi təqvimilə 1962-ci ilin iyun ayının 13-dən 16-dək cənab Novidin evində keçirilmişdir. Bu toplantıda şəhid Beheştidən əlavə mərhum Ayətullah Seyyid Mahmud Taliqani, şəhid ustad Mürtezə Mütəhhəri və doktor Məhəmməd İbrahim Ayəti də Aşura münasibətilə çıxış etmişlər. Bu çıxışlar sonradan “Aşura Söhbətləri” adlı kitabda çap olunmuşdur. Sadə üslubda olan bu mətn müqəddimə səviyyəsindədir.

Şəhid Beheşti bu çıxışında mübarizənin mahiyyətini, onun insan üzərində təsirini və qalib mübarizənin şərtlərini izah edir.

Mübarizə

Ey iman gətirənlər! Sizi ağırılı-acılı əzabdan xilas edəcək bir ticarəti sizə göstərimmi? Allaha və Peyğəmbərinə iman gətirib Allah yolunda malınızla və canınızla cihad edəsiniz! Bilsəniz, bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir. (Belə etsəniz,) Allah sizin günahlarınızı bağışlayar və sizi (ağacları) altından çaylar axan cənnətlərə və Ədn cənnətlərindəki gözəl məskənlərə daxil edər. Böyük müvəffəqiyyət budur! Sevəcəyiniz başqa bir şey də var: Allahdan yardım və yaxın bir fəth (zəfər)! Möminlərə (bununla) müjdə ver! (Səff surəsi, ayə: 10-13)

İnsan yaradıldığı gündən etibarən, taleyin qələmi bu varlığın həyatını mübarizə ilə qoşa yazmışdır. İnsanın fitrətində ziddiyyətli amillər yaradılmış və onun batininə müxtəlif meyillər yerləşdirilmişdir. Onun istək və arzuları son dərəcə müxtəlif və bir-birinə ziddir. Bu istək və meyillərin bir qismi nəfsani arzulardır – yəni sırf heyvani istəklər adlandırılan, yemək, içmək, görmək və müxtəlif ləzzətlərdən faydalanmağa yönəlmiş meyillərdir. Bunun müqabilində isə insana başqa güclü meyillər də verilmişdir. Bunlar onu təhlükə zonasından uzaqlaşdırır və onu mənəvi, əqli və insani həyata dəvət edir. İnsanın qabiliyyəti və iradəsi bu iki zidd meyil arasında daim mübarizə aparır.

Bir müddət bu varlığın daxilində mübarizə və qarşıdurma gedir, nəhayət bu iki qüvvədən biri qalib gəlir. Hansı qalib gəlsə, insanın iradəsi o istiqamətdə işə düşür və bütün qüvvələr həmin istiqamətdə sərf olunur. Nəfsani istəklərlə

mənəvi həyat arasında olan bu daxili mübarizə insanın yaranışının ilk günündən mövcuddur. Onun həyatının əsası mübarizə üzərində qurulmuşdur.

Bu daim qarşılaşdığımız daxili mübarizəni bir kənara qoyaq. Xarici mühitə baxaq. İnsanın istək və məqsədlərinə gedən yolda saysız-hesabsız maneələr vardır. Biz bu maneələrlə qarşılaşmağa alışdığımız üçün, adətən onların mövcudluğunu dərinlən hiss etmirik. Əgər bir az diqqətlə baxsanız, gündəlik həyatınızda hər gün neçə dəfə bu maneələrlə qarşılaşmalı və mübarizə aparmalı olduğumuzu görəcəksiniz.

İnsanın xarici mühitdəki həyatı başdan-başa mübarizə, qarşıdurma və çəkişmədir. Peşələr arasında, xalqlar arasında, millətlər arasında, cəmiyyətlər və təbəqələr arasında hər yerdə mübarizə qanunu hökm sürür. Bu peşə o peşə ilə, bu xalq o xalq ilə, bu millət o millət ilə, bu cəmiyyət o cəmiyyət ilə, bu təbəqə o təbəqə ilə qarşı-qarşıyadır. Peşələr arası, milli, beynəlxalq və sinfi mübarizələr bəşər tarixinin əsas məzmununu təşkil edir.

Məhz buna görə deyirik ki, mübarizə insan həyatında qaçılmaz bir həqiqətdir. Haradadır o insanlar ki, elə düşünürlər yer üzündə addımlayıb 50, 70, 100 və ya daha çox il yaşaya, yeyib-içə, yata, həyatı tam sakitlik, rahatlıq və hər cür mübarizədən uzaq şəkildə keçirə bilərlər? Nə böyük xəyaldır! Onları bu xəyaldan oyadin!

Səhər saat 9–10-a qədər evdə istirahət edən, sonra istəsə işə gedən, istəməsə getməyən, getsə də günorta vaxtında

evə qayıdan, günün ikinci yarısında da rahat şəkildə istirahət edən həmin insanın daxilində elə bir daxili müharibə gedir ki, biz onu görmürük. Onun simasına diqqətlə baxın. Heç vaxt mübarizə aparan, cihad edən bir insanın sevincini və canlılığını onda görməzsiniz. O, yeriyan və yemək yeyən bir meyit kimidir – ruhsuz, həvəssiz və cansızdır.

Onun daxilində fasiləsiz bir savaş və daimi bir mübarizə gedir. Bəlkə də buna alışıb və özü belə bundan xəbərsizdir. Elə düşünür ki, mübarizədən və savaştan uzaqdır, amma daim özü ilə mübarizə aparır:

— *Niyə sakit və hərəkətsiz qalmışam?*

— *Niyə başqalarından geri qalmışam?*

— *Niyə heç yerdə mənim adım və izim yoxdur?*

— *Bu nəticəsiz həyatın mənə nə faydası var?*

— *Niyə içimdə sevinc, həvəs və coşqu yoxdur?*

Adətən rahatlıq saatlarını da məhz bu suallar və daxili çəkişmələrlə keçirir. Bəli, mübarizəsiz həyat mümkün deyil. Mübarizə qanunu insanın fərdi və ictimai həyatında qaçılmaz bir həqiqətdir. Bu qanun qarşısında – yəni taleyin insan üçün yazdığı bu zəruri və qaçılmaz reallıq qarşısında – bir çıxış yolu var: müxtəlif mübarizə növləri içindən ən yaxşısını və ən faydalısını seçmək. Mübarizəyə girmək lazımdır, amma:

- *şərəfli bir mübarizə,*
- *qalib və faydalı bir mübarizə,*
- *ruhlandırıcı bir mübarizə,*
- *canlı və möhkəm bir mübarizə,*
- *uca bir məqsəd uğrunda aparılan mübarizə.*

Mübarizənin şərtləri

Qalib mübarizənin öz şərtləri və prinsipləri vardır. Bu şərtləri tanımaq və həyatı mübarizələrdə onlara əməl etmək lazımdır. Birinci şərt budur ki, mübarizənin məqsədi olmalıdır – *aydın, konkret, açıq və qəti bir məqsəd*. Məqsədsiz mübarizə mənasızdır. Hər mübarizənin bir məqsədi var, lakin bu məqsədlər bəzən qeyri-müəyyən olur. Elə hallar olur ki, insan ömrünü mübarizə ilə keçirir, amma ömrünün sonunda heç nə əldə etmir. Niyə? Çünki bütün bu müddət ərzində o, dolanbac yollarla hərəkət etmiş, çalışmış, zəhmət çəkmiş, lakin konkret bir məqsədə doğru deyil, qaranlıq və qeyri-müəyyən bir nöqtəyə yönəlmişdir. Buna görə də onun bütün zəhmətləri hədəf getmiş və heç bir yərə çatmamışdır.

Millətlərin mübarizə tarixində bu cür nümunələr çoxdur. Yəqin siz də öz həyatınızda və ya xalqınızın tarixində belə nümunələri görmüsünüz. Mübarizənin məqsədi aydın, müəyyən, seçilən və tanınan olmalıdır. Bu məqsəd həm də dəyərli olmalıdır.

Bəzən məqsəd aydın olur, lakin elə bir məqsəddir ki, insan yalnız vaxt sərf etməyə razı olur, amma malını fəda

etməyə hazır olmur. Bəzən məqsəd bir qədər daha dəyərlidir və insan malını da fəda edir, lakin sağlamlığı təhlükəyə düşəndə geri çəkilir. Bəzən sağlamlığını belə fəda etməyə hazır olur, lakin can məsələsi ortaya çıxanda tərəddüd edir və geri çəkilir. Amma bəzən elə bir məqsəd olur ki, insan öz canını və ən əziz yaxınlarını belə onun yolunda fəda etməyə hazır olur. Bu, bütün insanların diqqət yetirməyə layiq olan ən ali məqsəddir – bu məqsəd Allahın razılığıdır. ***Bu, birinci şərtidir.***

Qeyd edim ki, bu mövzunu bu gecənin çıxışı üçün seçərkən onun çox geniş bir mövzu olduğunu bilirdim və buna görə də onu qısa şəkildə təqdim etməyə çalışıram ki, bir saatlıq çıxışdan nəticə əldə olunsun. Əks halda, bu mövzu o qədər genişdir ki, ən azı bir neçə gecə onun haqqında danışmaq lazımdır. Buna görə də mən yalnız əsas prinsipləri təqdim edirəm və təfsiri sizin aydın və düşünən zehninizə həvalə edirəm. Bu, birinci istiqamət və şərt idi.

İkinci şərt isə budur ki, mübariz əməl adamı olmalıdır – iş görən olmalıdır, dözümlü olmalıdır və öz sözünün arxasında möhkəm dayanmalıdır.

“Rəbbimiz Allahdır!” – deyib sonra doğru yolda gedənlərin üzərinə mələklər nazil olar və onlara belə deyirlər: “Qorxmayın, kədərlənməyin! Sizə vəd olunan cənnətlə sevinin! (Fussilət surəsi, ayə: 30-31)

*Ey iman gətirənlər! Etməyəcəyiniz şeyləri nə
üçün deyirsiniz? Etməyəcəyiniz şeyləri
deməyiniz Allah dərgahında nifrətlə
qarşılanar. Şübhəsiz ki, Allah Öz yolunda
möhkəm bir divar kimi cərgə-cərgə düzülüb
vuruşanları sevər. (Səff surəsi, ayə: 2-4)*

Təfsirçilər nəql edirlər ki, Bədr döyüşündən sonra bəzi müsəlmanlar gördülər ki, Bədr şəhidləri müsəlmanlar arasında necə yüksək məqam qazanmış, dünya və axirət nemətlərindən necə bəhrələnmiş, dünyada necə izzət, axirətdə necə savab əldə etmişdilər. Onlar oturub deyirdilər:

*“Kəş biz də Bədrdə iştirak edib cihad edərdik
və bu izzətə çatardıq.”*

Bu, bu gün də bəzi şiələrin Kərbəla şəhidlərinə xitab edərək tez-tez dediyi sözlər kimidir:

*“Kəş biz də sizinlə olaydıq ki, böyük səadətə
çatardıq.”*

Onlar harada oturdularsa, bu sözləri təkrarlayırdılar. Təsadüfən Ühüd döyüşü baş verdi. Döyüş başlayanda

vəziyyət o yerə çatdı ki, Peyğəmbərin canı təhlükəyə düşdü. Şəhadət arzulayan həmin adamlar Peyğəmbəri, İslamı və müsəlmanları təhdid edən təhlükəyə məhəl qoymadan yalnız öz canlarını xilas etmək üçün qaçdılar.

Allah o insanlara qarşı qəzəblənir ki, yalnız danışır, **“hər cür fədakarlığa hazırıq”** deyirlər, lakin əməl zamanı gizlənirlər. Allah bu cür insanlardan narazıdır. Onlar millətlərin yolunu dəyişirlər, rəhbərləri azdırırlar, həqiqi mübarizləri aldadırlar və təsirli mübarizələri nəticəsiz qoyurlar. Allah o insanları sevir ki, döyüş zamanı sanki qurğuşunla bərkidilmiş möhkəm bir divar kimi düşmənin qarşısında dayanırlar.

Üçüncü şərt – düzgün üsul ilə mübarizədir. Bu çox mühüm və az müşahidə olunan şərtidir. Mübarizə tək bir formada olmur, müxtəlif növləri vardır:

- ***fərdi mübarizə***
- ***kollektiv mübarizə***
- ***gizli mübarizə***
- ***soyuq silahla mübarizə***
- ***isti silahla mübarizə***
- ***mövqeli mübarizə***
- ***birbaşa meydanda mübarizə***

Bunların hər birinin öz yeri, öz zamanı və öz üsulu var – avropalıların ifadəsi ilə desək, hər birinin öz taktikası vardır. Mübarizə aparan insanlar bu üsulları bilməlidirlər. Xüsusilə mübarizə ilə məqsəd arasındakı uyğunluğa böyük əhəmiyyət verməlidirlər. Bizim üçün çox təəssüf

doğurur ki, biz öz gözümlə görmüşük və görürük ki, bəzi insanlar səmimi niyyətlə, iqlasla bir məqsəd uğrunda mal xərcləyir, vaxt sərf edir, bəzən hətta canlarını belə fəda edirlər, amma yanlış yola düşürlər. Onlar elə düşünürlər ki, məqsəd yolunda pul xərcləyirlər, vaxt sərf edirlər, can verirlər, lakin səhv istiqamətdə hərəkət edirlər. Onların yolu ilə məqsədləri arasında heç bir uyğunluq yoxdur.

Qorxuram ki, ey bədəvi, Kəbəyə çatma bilməyəsən.

Bu yol ki, sən gedirsən, Türküstanə aparır.

Bir daha təkrar edirəm: yol, üsul və mübarizə taktikası ilə hədəf arasındakı uyğunluq son dərəcə mühüm əhəmiyyətə malikdir. Bir çox mübarizələr məhz ona görə məğlub olur ki, onların üsulu düzgün deyil və məqsədlə uyğun gəlmir. Belə mübarizələr insanı məqsədə yaxınlaşdırmaq əvəzinə ondan uzaqlaşdırır.